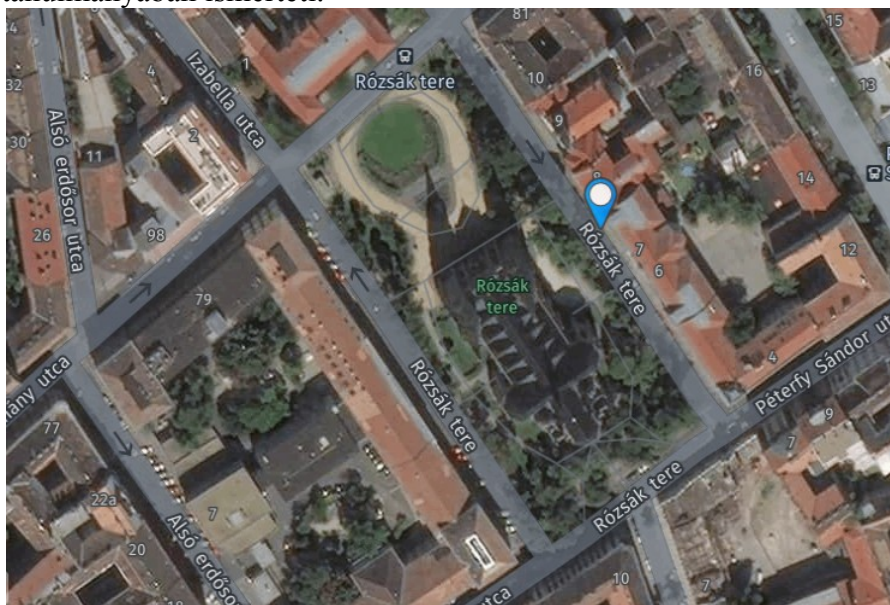

A Rózsák tere Budapest hetedik kerületének ékköve, azonban nem mindig így nézett ki. A 18. század első felében még mocsaras környék volt az Erzsébetváros. Akkor a területet nyugat felől az Erdősor vagy Waldzeile határolta, a mai Alsó erdősor utca, kelet felől pedig a Városárok (Liniengraben), a mai Rottenbiller utca, ahogy azt Vadas Ferenc a neoreneszánsz építészeti tanulmányában ismerteti.

1. A tér jelenleg, forrás: mapire.eu

Budapest városépítésének története c. műből megtudható, hogy a tér kialakulása az 1808-óta működő Szépítő Bizottság városrendezési tevékenységének köszönhető, melynek során kialakították a négyzetes utcahálózatokat és a kisebb négyszögletes tereket az Erzsébetvárosban, 1830 körül.

A tér az 1870-es évek elején még Baromvásár tér volt (1873-as magyarítás előtt: Viehmarkt), de ezt még az évtizedben felosztották, 7 telektömböt kialakítva a területen. A térre néző telkek nagy részét egyházi és szociális célokra adományozta az állam és ezek a funkciók a mai téren is megmutatkoznak.

Budáné Juhász Katalin írásából megtudható, hogy 1875-ben épült fel a téren az Óvónőképző Intézet (akkor: Gyermekkertésznő Képezde), mintaóvodával, internátussal és árvaházzal, Pucher József, korábban Ybl tervei alapján, neoreneszánsz stílusban. 1887-ben bővíti Pucher. Ma Erzsébetvárosi Brunszvik Teréz Óvodaként működik.

1. Rózsák tere 1., Protestáns árvaház épülete. A felvétel 1880-1890 között készült.

Forrás: Fortepan82157, orig: BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA/
KLÖSZ GYÖRGY felvétele
(<http://www.fortepan.hu/?tags=&view=query&lang=hu&q=r%C3%B3zsák+tere>)

[%C3%A1k+tere+budapest&x=15&y=8\)](#)

A tér északi oldalán épült fel az Országos Protestáns Árvaház 1876-ban. Kolbenheyer Ferenc tervezte neoreneszánsz stílusban. Ma evangélikus kollégium van benne.

1878-ban átnevezik a teret Szegényház térre. Még 1856-ban épült fel itt a Wagner János tervezte, majd Hild József által módosított Elsiabethineum szegényház, a tér első épületeként. A késő klasszicista stílusú épületet 1877-ben és 1882-ben bővítette szintén Czigler Győző. Az épület ma az Erzsébet kórháznak ad helyet.

2. Rózsák tere, római katolikus (ma görög katolikus) templom. A felvétel 1894 körül készült

Forrás: Fortepan82412, orig: BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA/

KLÖSZ GYÖRGY felvétele (<http://www.fortepan.hu/?tags=&view=query&lang=hu&q=r%C3%B3zs%C3%A1k+tere+budapest&x=15&y=8>)

Az Óvónőképző mellett 1881-ben épült fel a római katolikus plébánia Czigler Győző tervei szerint, neoromán stílusban. Szintén Budáné írt arról, hogy ezt a templomot a római katolikusok ideiglenesen használták, amíg fel nem épült az Erzsébet templom, ami után a görög katolikusok átvették a kis templomot 1905-ben. Ez lett az első görög katolikus templom a fővárosban.

A tér tovább bővült épületekkel: 1883-ban épült fel az első Pesti Hajléktalan-menhely, Feszty Adolf és 1884-ben az Országos Központi Katolikus Legényegylet székháza, Palóczy Antal tervei szerint.

2. 1895-ös térképen, forrás: mapire.eu

A teret leginkább meghatározó épület a Szent Erzsébetnek szentelt templom, Budapest legnagyobb neogótikus temploma, Steindl Imre alkotása. A templom tervét Steindl egy 1889-ben kiírt pályázatra nyújtotta be, 1901-ben pedig már állt a templom. Vadas konferenciai tanulmányából kiderül, hogy a templomot Erzsébetnek akarták szentelni, ezért előképként is neki szentelt templomokat választottak, köztük a legjelentősebb a kora gótikus marburgi templom.

3. 1937-es térképen, forrás: mapire.eu

A teret 1932-óta hívják Rózsák terének, mivel ebben az évben avatták fel Szent Erzsébet szobrát a tér közepén a templom előtt, halálának 700. évfordulója alkalmából. (Erzsébet rózsákkal kapcsolatos csodája előtt tisztelegve) A szobor Damkó József alkotása.

Koltai – Rác könyvében és az Ismeretlen Budapest cikksorozatában is foglalkoznak a műemléki tér felújításaival: 1995-2001 között újult meg az Erzsébet templomot, 2016-ban pedig a térbe belefutó Huszár utca egykori Hági sörözője.

A festői tér kortárs írókat is megihletett: Milosevits Péter író, egyetemi tanár 2013-as regényének, a *Kalász parazsa* c. műnek (szerbül: *Tinja Kalaz*) egyik színhelye a Rózsák tere, valamint a rajta levő akkori Szerbhorvát gimnázium (Nikola Tesla Gimnázium). A regényben így ír a térről:

„A budapesti Rózsák tere, a gimnázium épületével és a rózsabokrokkal övezett neogótikus templommal és az orgonabokrokkal övezett nyilvános vécével együtt, azon a tavaszon szabályos kis Vranje lett. A tornaterem ablakán át balkáni dallamok áradtak az utcára, a nagykapun egzotikus népviseletbe öltözött lányok rohanguáltak ki a közértbe bambiért és sörért és néha egy üveg kadarkáért a koreográfus, Kricskovics Antal tanár úr – az imádott Kricsek – számára.”

Források:

Vadas Ferenc – Marburg, Kassa és Bécs között, in: Maradandóság és változás (Művészettörténeti konferencia Ráckeve, 2000), Budapest, MTA, Művészet Történeti Kutatóintézet, 313-331.o

Budáné Juhász Katalin – Utak, utcák, terek és épületek Erzsébetvárosban, 2004, Budapest, Erzsébetvárosi Önkormányzata, 125-129.o

Koltai Gábor – Rác Attila – Ezerarcú Erzsébetváros, 2011, Budapest, Erzsébetvárosi Önkormányzat, 51.o

Preisich Gábor – Budapest városépítésének története, 2004, Budapest, TERC kft., 60-63.o

Ismeretlen Budapest: a Monarchia első izzógyárából lett sörraktár, ami ma Európa legnagyobb világi buddhista központja, szerk.: Vincze Miklós, 24.hu, 2016. 12. 07. (<https://24.hu/kozelet/2016/12/07/ismeretlen-budapest-az-izzogyarabol-lett-sorraktar-ami-ma-europa-legnagyobb-vilagi-buddhista-kozpontja/>)

Nagy Lajos – BUDAPEST TÖRTÉNETE 1686 – 1790, in: Budapest története III. A török kiűzetéstől a márciusi forradalomig, 1975, Budapest, Akadémiai Kiadó, 56.o, hungaricana.hu
(https://library.hungaricana.hu/hu/view/BFLV_BPT_03/?query=erzs%C3%A9betv%C3%A1ros&pg=6&layout=s)

Vadas Ferenc – Neoreneszánsz a Rózsák terén, in: Budapest neoreneszánsz építésze. Tanulmányok, 2009, Budapest, Budapest Főváros Levéltára, 135-137.o, hungaricana.hu
(https://library.hungaricana.hu/hu/view/BFLV_Sk_15_neorenesz/?pg=138&layout=s&query=gymekkert%C3%A9szn%C5%91)

Schoen Arnold – Budapest székesfőváros kórházainak és emberbaráti intézményeinek kápolnái, in: Tanulmányok Budapest Múltjából 7. (1939) 31.o, hungaricana.hu
(https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_BPTM_TBM_07/?query=Wagner%C3%A9le%20tervnek%20Hild&pg=42&layout=s)

Milosevits Péter honlapja (<http://milosevits.web.elte.hu/>) és részlet a regényből (http://nemzetisegek.hu/repertorium/2017/02/belivek_10-11.pdf)

